

Samenvatting

Het Vlagheidefonds voor duurzame energie heeft in haar 8 –jarig bestaan ruimschoots bewezen haar doel waar te maken: de reductie van CO₂ door een bijdrage te leveren aan duurzame energievoorzieningen binnen de deelnemende gemeenten.

Door een bijdrage van ruim € 800.000,- zijn inmiddels zo'n 880 duurzame energievoorzieningen gerealiseerd. Het gaat hierbij om een bijdrage in de aanschaf van PV-cellen, zonneboilers, warmte-/koude-opslag en kleinschalige windenergie-toepassingen bij met name particulieren, maar ook non profit-organisaties en gemeenten. Daarnaast is een bijdrage verleend aan grootschalige projecten van gemeenten waarmee concrete duurzaamheidsdoelen bereikt zijn. Met deze bijdrage aan duurzame energievoorzieningen en projecten is in totaal bijna 8.000 ton CO₂ per jaar bespaard, oftewel de uitstoot van 865 huishoudens.

Het Vlagheidefonds heeft in de regio grote naamsbekendheid verworven en staat bekend als een kleinschalig, maar betrouwbaar fonds met lage overheadkosten. Reden genoeg om het fonds te continueren. Op dit moment zijn in het fonds middelen voorradig om nog gedurende maximaal 1 tot 2 jaar haar doelen te realiseren. Voor de continuïteit van het fonds op lange termijn is het echter noodzakelijk dat het fonds financieel wordt aangevuld.

1 Inleiding

Op 1 januari 2001 is het Vlagheidefonds voor duurzame energie formeel van start gegaan voor (in beginsel) een periode van 3 jaar, tot 1 januari 2004. De deelnemende gemeenten in het Vlagheidefonds zijn de regiogemeenten Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Schijndel, Sint-Michielsgestel en Vught evenals de zogenaamde contractgemeenten Sint-Oedenrode, Veghel, Bernheze, Maasdriel en Maasdonk. Al deze gemeenten zijn risicodragers voor wat betreft de stortplaats de Vlagheide. Het Stadsgewest 's-Hertogenbosch is eigenaar van deze stortplaats. In deze notitie wordt kort de stand van zaken van het Vlagheidefonds beschreven.

2 Doel fonds

Via het Vlagheidefonds kan een particulier, een non-profit instelling of een gemeente een financiële bijdrage aanvragen voor een investering in een duurzame energievoorziening. Daarnaast kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor grootschalige duurzame projecten. Bedrijven zijn dus uitdrukkelijk uitgesloten van deze regeling. Doelstelling van het fonds is een bijdrage te leveren aan de CO₂-reductie.

3 Organisatie

Het Vlagheidefonds is ontstaan uit een onvoorziene positieve fiscale meevaller op de stortgaswinning bij stortplaats de Vlagheide: de REB-regeling (regulerende energiebelasting). Het fonds is gestart met een budget van € 525.381,29 waarvan de helft afkomstig was van de REB-gelden van de 'Vlagheidegemeenten' en de andere helft van de REB-gelden van Essent. Tot 17 september 2003 is

Essent partij geweest. Omdat Essent zich meer wilde richten op grootschalige projecten, is vanaf voornoemde datum de samenwerking met Essent in goed overleg beëindigd. Als administratief beheerder van het Vlagheidefonds neemt de gemeente St. Michielsgestel besluiten met betrekking tot aanvragen. Bindend advies en lopende zaken worden besproken in de Raad van Advies, waarin zitting hebben de gemeente Boxtel, 's-Hertogenbosch en Sint-Michielsgestel en een onafhankelijk voorzitter. Aanvankelijk fungeerde als onafhankelijk voorzitter de directeur van het projectbureau Energie 2050. Vanaf eind 2007 fungeert H. Hellegers (burgemeester Werkendam) als voorzitter van de Raad van Advies en levert de provincie Noord-Brabant een onafhankelijk technisch adviseur binnen de Raad van Advies.

Op communicatief vlak wordt nauw samengewerkt met communicatiebureau Artishock uit 's-Hertogenbosch.

4 Regeling en voorwaarden

Voor de uitvoering van het fonds is destijds een regeling opgesteld. Deze regeling ging uit van het gegeven dat subsidie kon worden aangevraagd voor:

- PV-cellen (zonnestroom);
- zonneboilers;
- warmtepompen/warmte koude opslag;
- biomassa.

Sinds augustus 2004 was sprake van een gewijzigde regeling waarbij nadrukkelijk rekening is gehouden met de leermomenten uit het verleden. Zo kan bijvoorbeeld maar 1 aanvraag per kalenderjaar worden ingediend en is er een maximum gesteld aan de subsidie voor PV-cellen. Daarnaast zijn ook de voorzieningen waarvoor subsidie kan worden aangevraagd gewijzigd. Biomassa is komen te vervallen en daarvoor in de plaats kan men nu subsidie aanvragen voor kleinschalige windenergie-installaties.

Ten opzichte van de oude regeling zijn de subsidiebedragen voor PV-cellen en zonneboilers behoorlijk verhoogd. Aanleiding hiervoor was de afschaffing van de EPR-regeling vanuit het Rijk.

In deze regeling is tevens geregeld dat 20 % van het beschikbare jaarbudget gereserveerd wordt voor gezamenlijke grootschalige duurzame projecten. Deze gelden zijn beschikbaar, als concrete duurzaamheidsdoelen gehaald worden. Dit is vooral bedoeld om gemeentelijke initiatieven op het gebied van duurzaamheid i.c. CO₂-reductie te stimuleren. Onder meer projecten in het kader van de Duurzame Driehoek worden hiermee gefinancierd.

Omdat de regeling voor nieuwbouw niet meer voldeed, is in april 2009 de regeling op twee punten gewijzigd waardoor alleen een bijdrage wordt verleend als de energieprestatie (EPC) van de woning/gebouw de helft of minder van de geldende norm (EPN) bedraagt. Tevens wordt de bijdrage van maximaal € 10.000,- per woning gekoppeld aan de daadwerkelijk behaalde energieprestatie aan de hand van een EPC-inspectie. Hiermee wordt de bouw van innovatieve EPC=0 gebouwen gestimuleerd: energiezuinige gebouwen, die evenveel duurzame energie opwekken als ze gebruiken.

Voor douchewater warmte terugwinning systemen in de bestaande bouw is ook een bijdrage in de regeling opgenomen. Het energiebesparingspotentieel van deze innovatieve systemen is groot en wordt niet ondersteund door andere landelijke regelingen.

Vanwege het succes en naamsbekendheid van het Vlagheidefonds hebben de afgelopen jaren verschillende gemeenten, die nu niet deelnemen aan het Vlagheidefonds, gevraagd om deel te mogen nemen aan het Vlagheidefonds. Daartoe is in de regeling de bepaling opgenomen dat zij kunnen toetreden wanneer een gelijk bedrag wordt ingelegd als de andere deelnemende gemeenten destijds via het voormalige stadsgewest hebben ingelegd. Deze bijdrage is berekend op € 1,37 per inwoner van de gemeente die wil toetreden.

Het Vlagheidefonds is met name gericht op duurzame energievoorzieningen in de bestaande bouw. Echter voor nieuwbouw is het sinds 2004 een bijdrage mogelijk wanneer men een behoorlijke stap verder gaat dan de geldende Energie PrestatieNorm.

Om communicatieactiviteiten te kunnen blijven ontplooiën en de taken van de beheerder uit te kunnen voeren, is maximaal 8% van het jaarlijks beschikbare budget hiervoor gereserveerd.

5 Financiën

Het fonds is destijds gestart met een budget van € 525.381,29. Vanwege de voortdurende stortgaswinning op de Vlagheide is dit budget in de loop van de tijd aangevuld met ± € 500.000,-. Het jaarlijks beschikbare budget wordt gereserveerd voor de gemeenten naar verhouding van inwoneraantal. Tevens hebben een aantal gemeenten een extra bijdrage toegevoegd aan hun individuele budget. Zo heeft de gemeente Heusden in januari 2002 een bedrag van € 31.992,- hiervoor vrijgemaakt. In november 2002 heeft de gemeente Bernheze een bedrag van € 8.265,-

hiervoor beschikbaar gesteld. In de periode juli 2004 tot en met december 2007 heeft deze gemeente nogmaals een bedrag van € 11.541,- naar het fonds overgemaakt.

Het fonds is een groot succes gebleken. In sommigen gemeenten (o.a. Boxtel, Maasdriel, 's-Hertogenbosch en Veghel) was het beschikbare budget erg snel uitgeput. Dit succes is mede het gevolg van de EPR-regeling, die het mogelijk maakte om de EnergiePremie te stapelen met de bijdrage uit het Vlagheidefonds. Om uitputting van budgetten in de toekomst te voorkomen en de continuïteit van het fonds te waarborgen, diende gezocht te worden naar andere financieringsbronnen. Daarom is in 2005 gevraagd aan het Stadsgebied 's-Hertogenbosch om € 500.000,- bij te dragen, verdeelt over 4 jaar. Dit verzoek is gehonoreerd en zodoende is over de jaren 2006 tot en met 2009 in totaal € 500.000,- uitbetaald aan het Vlagheidefonds.

Ook aan de provincie Noord-Brabant is een bijdrage van € 500.000,- gevraagd. Er is goede hoop dat deze bijdrage door de provincie Noord-Brabant in september 2009 verstrekt zal worden.

De provincie stelt hierbij de voorwaarde aan deze bijdrage, dat deze de lokale werkgelegenheid moet stimuleren en dat in de communicatie rond het Vlagheidefonds uitgegaan wordt van de 1-loketgedachte. Vooruitlopend op de bijdrage heeft de provincie een bedrag van € 75.000,- beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van één regionaal loket. Dit houdt in dat één punt in de regio burgers geïnformeerd worden over alle lokale, provinciale regelingen op het gebied van duurzaamheid en energie en welke lokale installateurs hen hierbij van dienst kunnen zijn.

Resumerend kan de volgende balans worden gepresenteerd.

Inkomsten		Uitgaven	
Totaal budget 2001-7/2008	€ 1.015.300,-	Beheer en communicatie Vlagheidefonds	€ 209.897,-
Bijdrage Stadsgebied 2006 t/m 2009	€ 500.000,-	Uitbetaalde en gereserveerde bijdragen	€ 1.015.526,-
		Saldo Vlagheidefonds	€ 289.877,-
Totaal	€ 1.515.300,-	Totaal	€ 1.515.300,-

6 Realisatie

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van het aantal aanvragen per gemeente in de periode januari 2001 tot juli 2009. Tevens is aangegeven welke voorzieningen uiteindelijk zijn gerealiseerd.

7 Projecten

Sinds de vaststelling van de Regeling Vlagheidefonds 2004 wordt 20% van het jaarbudget gereserveerd voor gezamenlijke grootschalige projecten, waarmee concrete duurzaamheidsdoelen worden gehaald (CO₂ wordt bespaard of op een andere manier fysiek beleefbaar zijn).

Tot nu is voor 3 projecten een totale bijdrage van € 64.059,- verleend.

Het eerste project waarvoor een bijdrage is verleend van € 9.329,50 en een vervolgsubsidie van € 13.361,- is het regionale project "**Energiebesparing in de bestaande bouw**", aangevraagd door het Regionaal Volkshuisvestingsoverleg. Het convenant houdt in dat in de deelnemende gemeenten de woningvoorraad van de deelnemende woningcorporaties wordt doorgelicht op energiekwaliteit en besparingsmogelijkheden door middels van Energie Prestatie Adviezen (EPA's). Vervolgens worden de besparingsmaatregelen uit deze EPA's zo veel mogelijk doorgevoerd (met name bij ingrijpend onderhoud) en wordt hierover gecommuniceerd met huurders. Mede dankzij deze bijdrage zijn de besparingsmaatregelen uit deze EPA's doorgevoerd bij ingrijpend onderhoud bij circa 8500 woningen in de periode 2006-2010. De totale hoeveelheid vermeden CO₂ over 5 jaar bedraagt 7.383 ton/jaar. Het besparingspotentieel is dus groot. Dit jaar zal een slotmanifestatie plaatsvinden en er zal een uitgebreide monitoring plaatsvinden.

Verder is een bijdrage verleend van € 24.963,- aan de **Duurzame Driehoek** voor een drietal projecten te weten de Duurzame School, Slimlicht en Kleinschalige Windenergie. Het project Duurzame School houdt in dat duurzaamheidseducatie binnen het basisonderwijs binnen de deelnemende gemeenten van de Duurzame Driehoek wordt gestimuleerd. Het project moet leiden tot concrete projecten met betrekking tot duurzaamheid.

Het project Slimlicht betreft een project waarbij basisschoolleerlingen bewust worden gemaakt van de besparingsmogelijkheden van spaarlampen, waarmee zij aan de achterban (circa 2000 huishoudens) het gebruik van spaarlampen te stimuleren.

Het project Kleinschalige windenergie heeft tot doel kennis en ervaring opdoen met kleinschalige windturbines in een stedelijke omgeving binnen de deelnemende gemeenten.

De totale hoeveelheid vermeden CO₂ van deze drie projecten bedraagt circa 128 ton per jaar.

Tenslotte is een bijdrage van maximaal € 16.406,- verleend aan het Teli-project "**Energiebesparing bij huishoudens met lage inkomens**" van de gemeenten Boxtel en Haaren. De bijdrage maakt het mogelijk om 525 huishoudens meer aan dit project te laten deelnemen. Door dit project worden huishoudens met lage inkomens voorgelicht over hun mogelijkheden om energie te besparen. Hiermee wordt een gemiddelde jaarlijkse energiebesparing per huishouden bereikt van 200 kWh en 110 m3 aardgas. Dit komt overeen met een CO₂-reductie van 325 kg per huishouden, waardoor 17 ton extra CO₂-reductie mogelijk is door de bijdrage uit het Vlagheidefonds.

8 Communicatie

8% van het jaarlijkse budget van het Vlagheidefonds wordt gereserveerd voor communicatiedoelinden van het fonds en voor de beheerskosten van het fonds. In totaal is € 90.721,43 in deze periode uitbetaald voor communicatieprojecten. Deze werkzaamheden zijn verzorgd door Artishock en betreffen het verzorgen van drukwerk en het organiseren van promotieactiviteiten zoals de deelname aan het Streekfestival in Liempde. Verder is € 16.366,- uitbetaald aan de gemeente Sint-Michielsgestel als vergoeding voor de kosten van het administratieve beheer over de eerste 600 aanvragen van het Vlagheidefonds.

9. Prognose

Gemiddeld heeft het Vlagheidefonds per jaar gemiddeld € 115.183,- aan uitgaven gehad gedurende haar bestaan. Zoals in het verleden is gebleken, is door de huidige rijksregelingen als de SDE en Duurzame Warmte een stijging van het aantal aanvragen te verwachten. Medio 2009 is nog een saldo voorradig van € 298.877,-. In 2009 heeft het Stadsgewest 's-Hertogenbosch nog éénmaal een bijdrage van € 125.000,- storten in het Vlagheidefonds. Dit houdt in dat voor enkele gemeenten nog voor maximaal 2 jaar middelen voorradig zijn om het Vlagheidefonds te continueren. Omdat in de Regeling Vlagheidefonds een verdeelsleutel is opgenomen, waarmee het totale subsidiebudget wordt verdeeld over de deelnemende gemeenten, zal het plafond voor een aantal actieve gemeenten binnen één jaar al bereikt zijn (zie bijlage 2: financieel overzicht per gemeente).

10 Conclusie

Het Vlagheidefonds heeft bewezen haar doel waar te maken: CO₂-reductie door een bijdrage te leveren aan duurzame energievoorzieningen, voor met name particulieren. Er gaat een duidelijke voorbeeldfunctie uit van het fonds, en de voorzieningen die dankzij het fonds gerealiseerd kunnen worden zijn in de fysieke leefomgeving goed zichtbaar. Het Vlagheidefonds heeft een uitermate grote naamsbekendheid onder de doelgroep en de overhead is erg laag. Inmiddels zijn er dan ook andere gemeenten die interesse hebben om zich aan te sluiten bij het Vlagheidefonds. Het Vlagheidefonds wordt door de provincie omarmd en gezien als een middel om de 1-loketgedachte binnen de provincie vorm te kunnen geven. Hierdoor zullen nog meer burgers de weg naar het fonds weten te vinden. Het fonds levert een bijdrage aan het klimaatbeleid van de deelnemende gemeenten en stimuleert de economie. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het fonds goed loopt en het belangrijk is dat dit gecontinueerd kan worden. Hiervoor zijn echter aanvullende financiële middelen nodig!

BIJLAGE 1 Realisatie Vlagheidefonds 2001 – juli 2009

Gemeente	Aantal aanvragen *			Gerealiseerde voorzieningen waarvoor een bijdrage is verleend				CO ₂ - besparing
	particulieren	non-profit	gemeente	PV-cellen [WP] **	Zonneboilers	Warmte-koude opslag	Wind-energie-toepassing	Vermeden CO ₂ -emissie In kg/jaar***
Bernheze	74	1	1	26.052 (23)	42	3	0	21.842
Boxtel	111	4		55.099 (88)	23	3		30.809
Haaren	25			22.420 (18)	6	1	1	12.205
Heusden	62	1	1	39.105 (40)	17	8	2	50.644
Maasdonk	14	1		18.353 (7)	5	3	1	12.605
Maasdriel	36			31.730 (28)	1		1	13.676
Schijndel	46		4	28.880 (37)	9	2		15.970
's-Hertogenbosch	169	46	3	266.932 (146)	33	4	2	125.899
Sint-Oedenrode	33	1		22.830 (22)	25	2		16.353
Sint-Michielsgestel	59	1		48.375 (44)	7	2	0	23.579
Veghel	80		1	44.539 (48)	20	15.5		37.196
Vught	42			63.533 (26)	10	3		32.013
TOTAAL	751	15	10	667.848 (636)	190	46.5	7	369.732

* : Per aanvraag kunnen meerdere voorzieningen aangevraagd worden. Daarentegen worden niet alle aanvragen gehonoreerd dan wel gerealiseerd. Daarom is het aantal aanvragen niet gelijk aan het aantal gerealiseerde voorzieningen

** :Dit betreft het geïnstalleerde vermogen in Watt piekvermogen. Tussen haakjes staat het aantal aanvragen voor PV-cellen aangegeven

*** Hierbij is uitgegaan van:

PV-cellen: 0,431 kg/ Wp vermeden CO₂ emissie jaar

Zonneboiler: 187 kg vermeden CO₂ emissie per jaar per zonneboiler

Warmte-koude opslag: 920 kg vermeden CO₂ emissie per jaar per installatie

Kleinschalige windenergie-toepassing: 500 kg vermeden CO₂ emissie per jaar per installatie (Bron: SenterNovem)

BIJLAGE 2 Financieel overzicht per gemeente, periode 2001 tot juli 2009 (zonder communicatiebudget en projecten)

Bedragen in €	Bernheze	Boxtel	Den Bosch	Haaren	Heusden *	Maasdonk	Maasdriel*	St M.Gestel	Sint- Oedenrode	Schijndel	Veghel	Vught	Totaal
Budget 2001-2009	62.504,80	105.595,83	458.495,10	50.432,34	88.314,60	16.686,64	65.748,42	98.623,09	61.266,12	80.317,90	127.262,52	90.155,32	1.300.000,00
Uitbetaald en gereserveerd in 2001-2009	54.973,43	94.323,98	417.655,26	31.048,24	66.324,48	10.870,61	38.971,17	81.307,28	39.027,78	60.263,41	74.293,43	46.466,44	1.019.000,00
Saldo per 01-07-2009	7.531,37	11.271,85	40.839,84	19.384,10	21.990,12	5.816,03	26.777,25	17.315,81	22.238,34	20.054,49	52.969,09	43.688,88	281.000,00
Inwonertal (2000)*	28.667	29.309	127.352	14.006	42.901	11.283	23.500	27.918	17.038	22.848	36.734	25.239	281.000
Subsidie/ inwonertal	1,92	3,22	3,28	2,22	1,55	0,96	1,66	2,91	2,29	2,64	2,02	1,84	1,00

*: De bijdrage volgens de regeling Vlagheidefonds voor de gemeenten Heusden en Maasdriel is gebaseerd op het inwoneraantal voor de herindeling. Het inwonertal in de tabel is echter gebaseerd op het aantal inwoners na de herindeling.